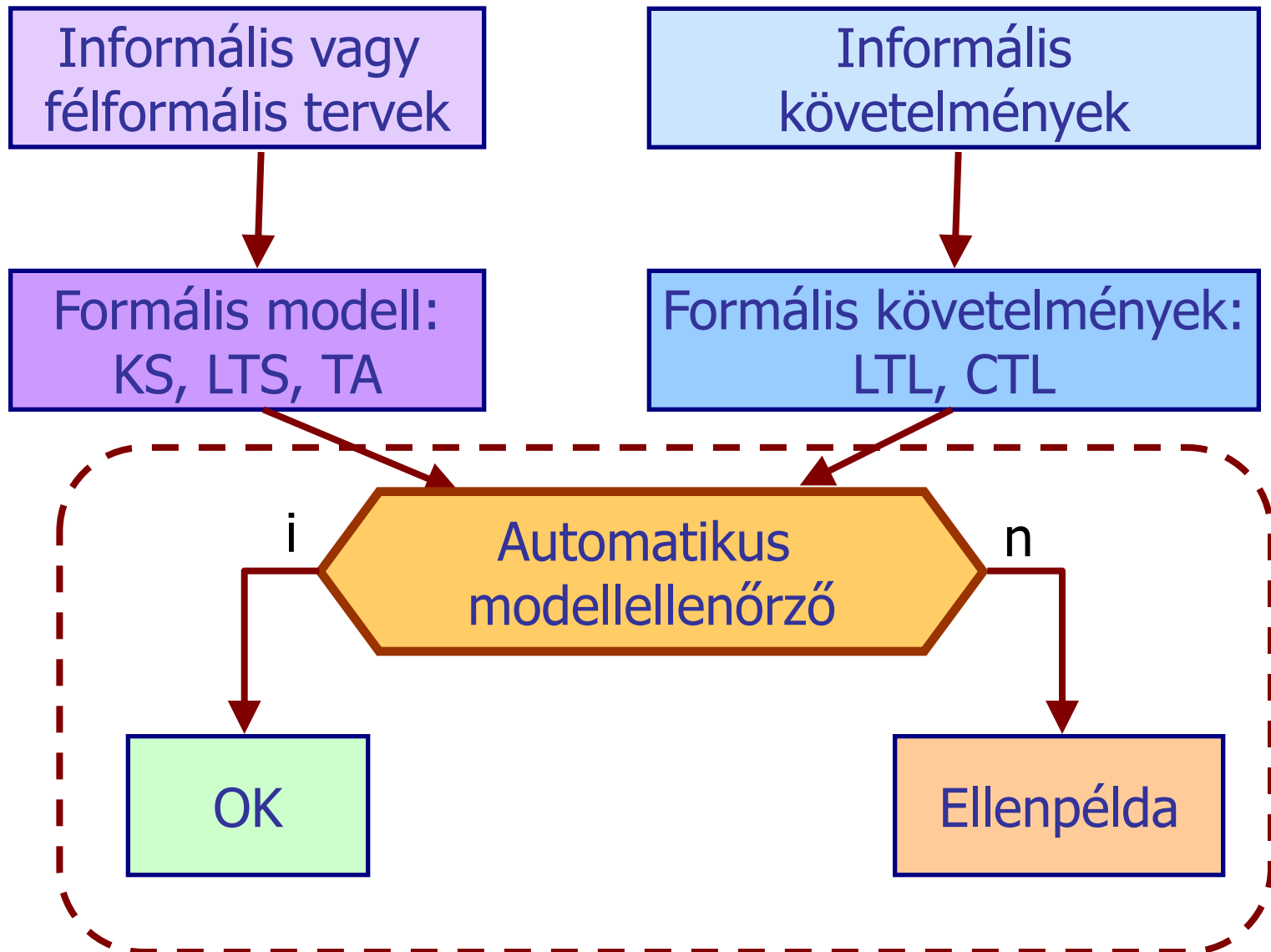

Modellellenőrző eszközök: A SPIN modellellenőrző

dr. Majzik István

BME Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszék

Mire szolgálnak a modellellenőrők?

A SPIN a klasszikus eszközök között

Eszköz	Modellek leírása	Tulajdonság leírása	Ajánlott használat
UPPAAL uppaal.org	Időzített automata, változókkal	Korlátozott CTL	Időfüggő viselkedés modellezése, szinkron kommunikáció
SPIN spinroot.com	Process Meta Language (Promela)	LTL, címkék, tulajdonság automata (never claim)	Aszinkron, üzenetekkel kommunikáló processzek protokolljai, algoritmusai
NuSMV nusmv.fbk.eu	Szinkron és aszinkron véges állapotú gépek (FSM)	CTL, LTL	Megosztott változókat használó komponensek algoritmusai, hardver elemek

A SPIN modell leíró nyelve: Promela

Promela: Process Meta Language

- **Processzek:** Konkurens végrehajtás egységei
 - Elosztott algoritmusok, protokollok elemei
 - Nemdeterminisztikus végrehajtás is megadható
- **Csatornák:** Processzek közötti interakciók
 - Aszinkron: FIFO üzenetcsatorna, adott hosszal
 - Szinkron (randevú, handshake)
- **Változók:** Adatmanipuláció modellezése
 - Lokális változók processzekben
 - Globális (megosztott) változók processzek között

Adattípusok

- Alap adattípusok:

- `bool` vagy `bit` (1 bit), `byte` (8 bit), `short` (16 bit, előjeles), `int` (32 bit, előjeles)
- Felsorolás: `mtype` = {control, data, error}

- Csatornák

- `chan` név = [csatornahossz] of {típusok} ← elem: n-es
- Példa: `chan c = [5] of {bit, int}`
- Pufferelt (aszinkron, FIFO), ha nem 0 a hossz
- Nem pufferelt (szinkron), ha 0 hosszal van definiálva

- Strukturált típusok

- Tömbök: `int x[10]; chan c[3] = [6] of {bit, int, chan};`
- Strukturák: `typedef MSG {bit control[5]; int data}`
- Strukturák használata: `MSG m, m.control[3], m.data`

Processzek

- Definíció („processz típus“):

`proctype procname (formal_parameters) {local_declarations; statements}`

- Példányosítás

- `init` nevű processz: alapértelmezetten induló processz
- `active [num]` megadás a `proctype` előtt: automatikusan indul
- `run` utasítás: processz indítása, pl. `init { run A() }`
- Átadható processz paraméter: alaptípusú adat, csatorna

- Utasítások

- Mellékhatás-mentes kifejezés is lehet
- Egymást követő utasítások elválasztása `;` vagy `->` ekvivalens

```
byte state = 2;
proctype A( ) {
    (state == 1) -> state = 3
}
```

```
byte state = 2;
proctype A( ) {
    state == 1;
    state = 3
}
```

Utasítások végrehajtása

- Utasítás engedélyezett (végrehajtható) vagy blokkolt lehet
 - Blokkolt utasításon „megakad” a végrehajtás (amíg engedélyezett nem lesz)
 - Ha engedélyezett egy utasítás, akkor végrehajtható
- Üres utasítás: skip
 - Mindig engedélyezett
- Értékadás: pl. $x=x-1$
 - Mindig engedélyezett
- Kifejezés (feltétel)
 - Engedélyezett, ha kiértékeléskor nem 0 (hamis)
 - Pl. $(a == b)$ kifejezésen megakad a végrehajtás, ha $a \neq b$
- Feltétlen ugrás: goto label egy label: címkéjű utasításra
 - Mindig engedélyezett
- Timeout: timeout
 - Engedélyezett, ha más utasítás nem

Választás utasítás (if ... fi)

- Szintaxis:

if

:: utasítások

...

:: utasítások

:: else utasítások

fi

- Végrehajtás

- **Opciónak** nevezett a :: -tal bevezetett utasítások sora
- Egy opció engedélyezett, ha első utasítása engedélyezett
- Az **else** akkor engedélyezett, ha más opció nem
- Ha több opció engedélyezett, akkor véletlen választás történik
- Választás engedélyezett, ha legalább egy opció engedélyezett

Ciklus utasítás (do ... od)

- Szintaxis:

do

:: utasítások

...

:: utasítások

:: else utasítások

od

```
do
```

```
:: (x > y) -> x = x - y
```

```
:: (x < y) -> y = y - x
```

```
:: (x == y) -> break
```

```
od
```

- Végrehajtás

- A ciklus engedélyezett, ha legalább egy opciója engedélyezett (azaz annak első utasítása engedélyezett)
- Ha több opció engedélyezett: véletlen választás
- Az **else** akkor engedélyezett, ha más opció nem
- Engedélyezett opció végrehajtása után a ciklus újratezdődik
- Kilépés: **break** vagy **goto label**

Ciklus és választás példa

```
proctype Euclid(int x, y) {  
  do  
    :: (x > y) -> x = x - y  
    :: (x < y) -> y = y - x  
    :: (x == y) -> goto done  
  od;  
done:  
  printf("%i",x)  
}
```

```
proctype random_counter() {  
  do  
    :: (count != 0) ->  
      if  
        :: count = count+1  
        :: count = count-1  
      fi  
    :: (count == 0) -> break  
  od  
}
```

Csatornák használatának alapesetei

- Szintaxis q csatorna esetén:
 - Írás: $q!$ $[e_1, e_2, \dots, e_n]$ ← egy elem, változók vagy konstansok
 - Olvasás: $q?$ $[e_1, e_2, \dots, e_n]$ ← egy elem, változók vagy konstansok
 - Vizsgálat: $\text{empty}(q)$, $\text{nempty}(q)$, $\text{full}(q)$, $\text{nfull}(q)$, $\text{len}(q)$
- Végrehajtás pufferelt csatorna esetén
 - Írás engedélyezett, ha nincs tele a csatorna
 - Íráskor a csatorna végére kerülnek az értékek
 - Olvasás engedélyezett, ha nem üres a csatorna és az olvasáskor megadott konstansok illeszkednek a csatorna elején található elem konstansaira
 - Olvasáskor a kivett elem v_1, v_2, \dots értékei lesznek az olvasásban megadott e_1, e_2, \dots változók értékei
- Végrehajtás nem pufferelt (szinkron) csatorna esetén
 - Olvasás és írás együtt engedélyezett, ha ezek szimultán végrehajthatóak, és a bennük lévő konstansok megegyeznek
 - Az írt értékek lesznek az olvasásban megadott változók értékei

Példa csatorna használatra

```
chan Product[2] = [5] of {byte};

proctype Producer(byte pid) {
    do
        :: Product[pid] ! 1
    od
}

proctype Consumer( ) {
    byte x;
    do
        :: Product[0] ? x;
        :: Product[1] ? x
    od
}

init { run Producer(0); run Producer(1); run Consumer( ) }
```

Speciális kifejezések

- **atomic** kifejezés

- Oszthatatlan egészként végrehajtható utasítások
`atomic { (state==1) -> state = state + 1 }`
- Nincs közben más processz konkurens végrehajtása
- Belső blokkolás esetén az atomi végrehajtás elveszik

- **d_step** kifejezés

- Hasonló az atomic kifejezéshez, plusz determinisztikus belső végrehajtás (véletlen választás esetén is)
- Belőle kiugrani vagy címkével a belsejét elérni nem szabad
- Belső blokkolás hibát okoz

További lehetőségek

- Lásd: <http://spinroot.com/spin/Man/promela.html>
- Specifikus csatorna olvasások (és hasonlóan írások)
 - `q?` `args`
 - `q??` `args` (bárhonnan a csatornából)
 - `q?` `<args>` (csak kimásol)
 - `q??` `<args>` (bárhonnan, csak kimásol)
 - `q?` `[args]` (vizsgál)
 - `q??` `[args]` (bárhonnan, vizsgál)
- Speciális konstrukciók
 - `for(...), do ... od unless(...)`
 - `select`
 - `enabled`
 - `eval()`
 - ... és még sok más

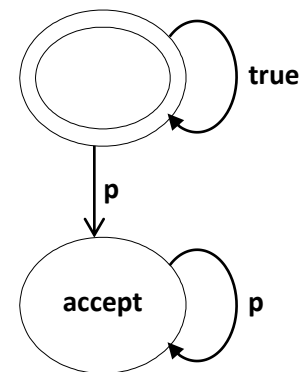
Ellenőrizendő tulajdonságok megadása

- **Állítások:** `assert()` feltétel, ami igaz kell legyen
 - Pl. `assert(x!=y)`
- **Címkék utasításokon (ciklus, választás is)**
 - Elfogadható végállapot: `end` prefix (pl. `end`, `end1`, `end_a`)
 - Végrehajtandó a haladáshoz: `progress` prefix
(azaz `progress` nélküli végtelen végrehajtást hibaként keres)
- **never állítás**
 - Speciális processz, csak feltételekből áll
 - Ha illeszkedik a modell végrehajtására, akkor hibajelzés
- **LTL temporális logika**
 - `ltl property_name {...}` alakban, pl. `ltl p1 {p U q}`
 - Operátorok: `U`, `W` van, `F` helyett `<>`, `G` helyett `[]`, `X` nincs
 - Külön leképezhető `never` állításra

Példa never állításra

- Példa: Ne álljon fenn, hogy a jövőben p feltétel folyamatosan igazzá válik (azaz ne legyen $F G p$)

```
never {      /* <>[]p */
  do
    :: true /* after an arbitrarily long prefix */
    :: p -> break /* p becomes true */
  od;
accept:
  do
    :: p /* and remains true forever after */
  od
}
```


- Speciális címke: **accept** prefix
 - Ha a **never** állításban az **accept** végtelen sokszor elérhető, akkor az hiba (illeszkedik a **never** állítás)

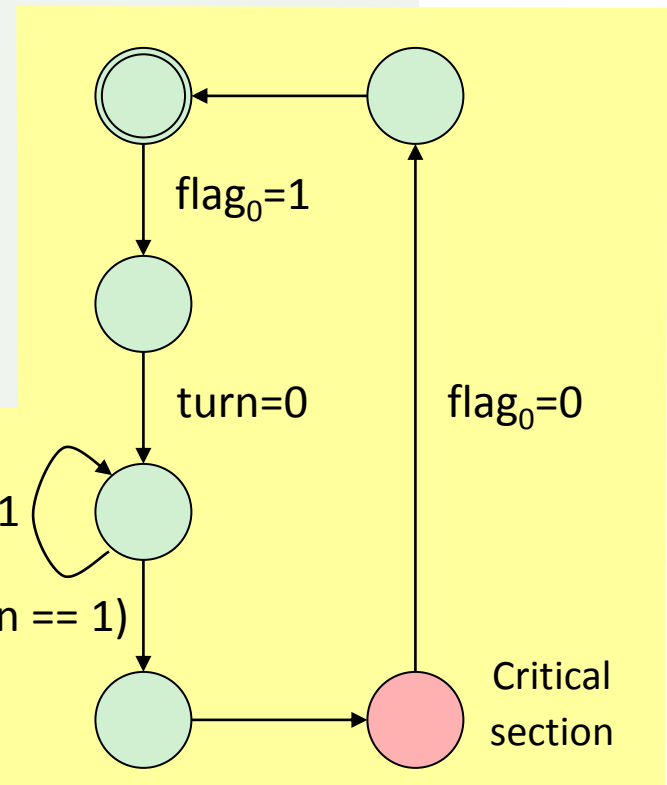
Peterson kölcsönös kizárás algoritmus (assert)

```
bool turn, flag[2];           // the shared variables, booleans
byte ncrit;                  // nr of processes in critical section

active [2] proctype user()   // two processes with built-in identifier _pid
{
    assert(_pid == 0 || _pid == 1);
again:
    flag[_pid] = 1;
    turn = _pid;
    (flag[1-_pid] == 0 || turn == 1-_pid);

    ncrit++;
    // critical section (CS)
    assert(ncrit == 1);
    ncrit--;

    flag[_pid] = 0;
    goto again
}
```


Peterson kölcsönös kizárás algoritmus (LTL)

```
bool turn, flag[2];
bool critical[2];    // Registering processes in CS

active [2] proctype user()
{
    assert(_pid == 0 || __pid == 1);
again:
    flag[_pid] = 1;
    turn = _pid;
    (flag[1 - _pid] == 0 || turn == 1 - _pid);

    critical[_pid] = 1;
    // critical section (CS)
    critical[_pid] = 0;

    flag[_pid] = 0;
    goto again;
}
```

LTL expressions:

```
[] !(critical[0] && critical[1])
```

```
[] <> (critical[0])
```

```
[] <> (critical[1])
```

```
[] (critical[0] ->
(critical[0] U
(!critical[0] &&
(!critical[0] &&
!critical[1]) U critical[1])))
```

```
[] (critical[1] ->
(critical[1] U
(!critical[1] &&
(!critical[1] &&
!critical[0]) U critical[0])))
```

Példa: Alternáló bit protokoll üzenetvesztéssel

Alternating Bit Protocol

- A **küldő** minden üzenethez egy **ellenőrző** bitet csatol
- A **vevő** nyugtáz minden üzenetet azzal, hogy **visszaküldi a kapott ellenőrző** bitet
 - De csak akkor dolgozza fel az üzenetet, ha a kapott ellenőrző bit az előzőleg feldolgozott üzenet ellenőrző bitjének negáltja
 - Ha nem jön a következő üzenet, akkor **újraküldi** a nyugtát
- Ha a **küldő** azt látja, hogy a nyugtában **visszakapta** az előzőleg küldött ellenőrző bitet, akkor a következő üzenetküldéshez **negálja** azt
 - Ha nem azt az ellenőrző bitet kapta vissza, akkor eldobja a nyugtát és (a bit negálása nélkül) **újraküldi** az üzenetet
 - Ha nem jön a nyugta, **újraküldi** az üzenetet

Példa: Alternáló bit protokoll üzenetvesztéssel

```
mtype {MSG, ACK};
chan RtoS = [2] of {mtype, bit};
chan StoR = [2] of {mtype, bit};
```

```
active proctype Receiver()
{
    bit recvbit;
    do
        :: StoR ? MSG, recvbit ->
            RtoS ! ACK, recvbit
        :: StoR ? MSG, recvbit ->
            skip /* ACK lost */
        :: timeout ->
            RtoS ! ACK, recvbit
    od
}
```

- A **vevő** nyugtáz minden üzenetet azzal, hogy **visszaküldi a kapott ellenőrző bitet**
 - De csak akkor dolgozza fel az üzenetet, ha a kapott ellenőrző bit az előzőleg feldolgozott üzenet ellenőrző bitjének negáltja
- A nyugta elveszhet
- Ha nem jön a következő üzenet a küldőtől, akkor **újraküldi a nyugtát**

Példa: Alternáló bit protokoll üzenetvesztéssel

- A **küldő** minden üzenethez egy **ellenőrző bitet** csatol
- Üzenet elveszhet
- Ha megjött a nyugta
 - Ha **küldő** azt látja, hogy a nyugtában **visszakapta** az előzőleg küldött ellenőrző bitet, akkor a következő üzenetküldéshez **negálja** azt
 - Ha nem azt az ellenőrző bitet kapta vissza, akkor eldobja a nyugtát és (a bit negálása nélkül) **újraküldi** az üzenetet
- Ha nem jön a nyugta, **újraküldi** az üzenetet

```
active proctype Sender()
{
    bit sendbit, ackbit;
    do
    :: if
        :: StoR ! MSG, sendbit
        :: skip      /* MSG lost */
    fi
    if
        :: RtoS ? ACK, ackbit;
        if
            :: ackbit == sendbit ->
                sendbit = 1-sendbit
            :: else -> skip
        fi
        :: timeout -> skip
    fi
    od
}
```

Példa: Alternáló bit protokoll üzenetvesztéssel

```
mtype {MSG, ACK};  
chan RtoS = [2] of {mtype, bit};  
chan StoR = [2] of {mtype, bit};
```

```
active proctype Receiver()  
{  
    bit rcvbit;  
    do  
        :: StoR ? MSG, rcvbit ->  
            RtoS ! ACK, rcvbit  
        :: StoR ? MSG, rcvbit ->  
            skip /* ACK lost */  
        :: timeout ->  
            RtoS ! ACK, rcvbit  
    od  
}
```

```
active proctype Sender()  
{  
    bit sendbit, ackbit;  
    do  
        :: if  
            :: StoR ! MSG, sendbit  
            :: skip /* MSG lost */  
        fi  
        if  
            :: RtoS ? ACK, ackbit;  
            if  
                :: ackbit == sendbit ->  
                    sendbit = 1-sendbit  
                :: else -> skip  
            fi  
            :: timeout -> skip  
        fi  
    od  
}
```

A SPIN modellellenőrző

- Parancssori verzió
 - Sokféle kapcsoló
- Eclipse RCP keret: SpinRCP
 - Modell szerkesztő
 - Szintaxis ellenőrző
 - Automata nézet
 - Szimuláció (MSC jellegű megjelenítéssel)
 - Verifikáció különféle paraméterezéssel

The screenshot shows the 'Verification' dialog box in the SpinRCP Eclipse RCP environment. The dialog is titled 'Verification' and has a 'Verification Profile' section at the top, showing 'MyVerificationProfile.xml (created on Dec 30 2016 at 14:52:17 CET)' with 'Import', 'Export', and 'Reload' buttons. Below this are three tabs: 'Basic Options', 'Advanced Options', and 'Iterative/Swarm Run'. The 'Basic Options' tab is active and contains several sections of configuration options:

- Correctness Properties:** Radio buttons for 'Safety (state properties)', 'Liveness (cycles/sequences)', 'Non-progress cycles', and 'Acceptance cycles'. Checkboxes for 'Assertion violations', 'Invalid end states', 'Add weak fairness', 'Report unreachable code', and 'Check xr/xs assertions'.
- Storage Mode:** Radio button for 'Exhaustive' (selected), and checkboxes for 'Minimized automata', 'Collapse compression', 'Bitstate hashing/Supertrace', and 'Hash-compact'.
- User Parameters:** A checkbox for 'Use these parameters:' and two input fields for 'Compile-time:' and 'Run-time:'.
- Never Claim Specification:** A checked checkbox for 'Apply never claim (if present) using:' and radio buttons for 'In-model LTL formula/claim name:' (with a text field containing 'p1'), 'LTL formula in the text field:', 'LTL formula in a 1-line file:' (with a 'Browse' button), and 'Never claim in a file:' (with a 'Browse' button').

SpinRCP teljes nézet

The screenshot displays the SpinRCP software interface, which is used for simulating and verifying distributed systems. The interface is divided into several panes:

- Model Navigator:** Shows a tree view of project files, including examples, exercises, and LTL files.
- Code Editor:** Displays the source code for `leader.pml` and `eratosthenes.pml`. The code includes process definitions, channel declarations, and a `proctype` for a node.
- Simulation View:** Shows a sequence of messages (winner, 5) being sent between processes (nnode2, nnode3, nnode4, nnode5) over time.
- Console:** Displays the output of a random simulation, showing process termination and the creation of 6 processes.
- Spin Trail to MSC:** Provides options for converting a spin trail file to an MSC file, including renaming channels and creating virtual processes.
- Simulation Data Values and Queues:** Shows the current state of the simulation, including variable values and queue contents.

```
26 byte nr_leaders = 0;
27
28 ltl p0 (<> (nr_leaders > 0) )
29 ltl p1 (<>[] (nr_leaders == 1) )
30 ltl p2 (<[] (nr_leaders == 0 U nr_l
31 ltl p3 (![] (nr_leaders == 0) )
32
33 #define N 5 /* number of processe
34 #define L 10 /* 2xN */
35 byte I;
36
37 wtype = { one, two, winner };
38 chan q[N] = [L] of { wtype, byte};
39
40 proctype nnode (chan inp, out: byte
41 {
42   bit Active = 1, know_winner = 0;
43   byte nr, maximum = wynumber, nei
44
45   xr inp;
46   xs out;
```

Simulation step: 202

Variable values	Queue contents values
nnode(2):Active = 0	queue 1 (nnode(1):inp)
nnode(2):neighbourR = 1	queue 2 (nnode(2):inp)
nnode(2):nr = 5	queue 3 (nnode(3):inp)
nnode(3):Active = 0	queue 4 (nnode(4):inp)
nnode(3):neighbourR = 3	queue 5 (nnode(5):inp)
nnode(3):nr = 5	
nnode(4):Active = 0	
nnode(4):neighbourR = 4	
nnode(4):nr = 5	
nnode(5):know_winner =	
nnode(5):maximum = 5	
nnode(5):neighbourR = 5	
nnode(5):nr = 5	
nr_leaders = 1	

Process name	Process ID	Channel ID	Message	From	To
init	0	1	winner,5	5	1
nnode	1	2	winner,5	1	2
nnode	2	3	winner,5	2	3
nnode	3	4	winner,5	3	4
nnode	4	5	winner,5	4	5